УДК 811.111: 81’373.7
DOI https://doi.org/10.32782/bsps-2026.11.11

АМЕРИКАНСЬКІ ФРАЗЕОЛОГІЗМИ ПЕРШОЇ ЧВЕРТІ XXI СТОЛІТТЯ: СЕМАНТИЧНИЙ, СТРУКТУРНИЙ І ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ АНАЛІЗ

Анна Максимова
кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри мовної підготовки
Дніпровського державного університету внутрішніх справ
просп. Науки, 26, м. Дніпро, Україна
orcid.org/0000-0002-8332-4988
e-mail: maximova250@gmail.com

Анотація. *Статтю присвячено комплексному дослідженню американських фразеологізмів першої чверті XXI ст. Актуальність дослідження зумовлена динамічним розвитком американської англійської мови в умовах глобалізації, цифровізації та міжкультурної комунікації, що сприяє активному оновленню її фразеологічного фонду. Метою статті є аналіз сучасних американських фразеологізмів, визначення їхніх семантичних, структурних, стилістичних і лінгвокультурних особливостей, а також зіставлення з фразеологічними одиницями британського походження та спільним британсько-американським фразеологічним фондом. Матеріалом дослідження стали 510 сучасних фразеологічних одиниць, відібраних із сучасних англомовних словників і лексикографічних джерел. У процесі дослідження застосовано описовий, зіставний, семантичний, структурний та лінгвокультурний методи аналізу. За результатами дослідження виокремлено три основні групи фразеологічних одиниць: американські, спільні британсько-американські та британські. Установлено, що американські фразеологізми характеризуються високою продуктивністю, прагматичною спрямованістю, розмовною експресивністю та здатністю швидко реагувати на суспільні зміни. Вони відображають сучасні реалії освіти, бізнесу, політики, економіки, цифрової комунікації, міжособистісних відносин і повсякденного життя. Доведено, що спільний британсько-американський фразеологічний фонд має антропоцентричний характер і репрезентує універсальні цінності англомовного суспільства, тоді як британські фразеологізми зберігають виразну національно-культурну специфіку, пов’язану з історією, традиціями та побутом Великої Британії. Отримані результати можуть бути використані у подальших дослідженнях сучасної англійської фразеології, лексикографії, міжкультурної комунікації, теорії перекладу та методики викладання англійської мови. Основу американської англійської становлять американізми, спільні британсько-американські фразеологізми і британські фразеологізми. У першій половині XXI ст. почали з’являтися перспективні інноваційні вирази, які у перспективі можуть перетворитися на американські фразеологізми.*

Ключові слова: *американізми, національно-культурна специфіка, англомовний дискурс, тематична класифікація, мовна картина світу, лексикографія, міжкультурна комунікація, фразеологічний фонд, когнітивна семантика, мовні варіанти.*

© А. Максимова, 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0

ISSN 2786-8184 (print), ISSN 2786-8192 (online)

AMERICAN PHRASEOLOGICAL UNITS OF THE FIRST QUARTER OF THE TWENTY-FIRST CENTURY: SEMANTIC, STRUCTURAL, STYLISTIC AND LINGUOCULTURAL ANALYSIS

Anna Maksymova
Candidate of Sciences in Public Administration,
Associate Professor at the Department of Language Training,
Dniprovskiy State University of Internal Affairs
Nauka Ave., 26, Dnipro, Ukraine
orcid.org/0000-0002-8332-4988
e-mail: maximova250@gmail.com

Abstract. *The article presents a comprehensive study of American phraseological units of the first quarter of the twenty-first century. The relevance of the research is determined by the rapid development of American English under the influence of globalization, digital communication, technological innovation, and intercultural interaction, which has led to the continuous expansion and transformation of its phraseological system. The aim of the study is to analyze contemporary American phraseological units, identify their semantic, structural, stylistic, and linguocultural characteristics, and compare them with shared British-American phraseological units and phraseological units of British origin. The research corpus consists of 510 phraseological units selected from contemporary English dictionaries and lexicographic sources. The study employs descriptive, comparative, semantic, structural, and linguocultural methods of analysis. The findings make it possible to distinguish three major groups of phraseological units: American phraseological units, shared British-American phraseological units, and British phraseological units. The analysis demonstrates that American phraseological units are characterized by high productivity, pragmatic orientation, conversational expressiveness, and the ability to respond rapidly to social and cultural changes. They primarily reflect such domains as education, business, economics, politics, digital communication, interpersonal relations, and everyday life. Shared British-American phraseological units represent universal concepts and values common to both language varieties and constitute the core of the contemporary English phraseological system. In contrast, British phraseological units preserve distinctive national and cultural features rooted in the history, traditions, everyday life, and social experience of Great Britain. The results confirm that contemporary English phraseology reflects both common linguistic heritage and the national specificity of its major varieties. The findings may be applied in further studies of English phraseology, comparative linguistics, lexicography, intercultural communication, translation studies, and English language teaching. The basis of American English is formed by Americanisms, a mixture of British-American phraseologies and British phraseologies. In the first half of the 21st century, promising innovative expressions began to appear, which in the future could be transformed into American phraseologies.*

Key words: *americanisms, linguistic worldview, thematic classification, phraseological corpus, intercultural communication, lexicographic research, semantic analysis, national identity, contemporary English, cognitive linguistics.*

Постановка проблеми. Сучасна лінгвістика нерозривно пов'язана з процесами глобалізації, що є характерними для сучасного етапу розвитку суспільства. Активне поширення англійської мови як мови міжнародного спілкування сприяє інтенсивному розвитку її словникового складу та фразеологічного фонду. Особливо динамічно розвивається американський варіант англійської мови, який сьогодні чинить значний вплив на світовий інформаційний, політичний, економічний та культурний простір.

Фразеологічні одиниці відображають мовну картину світу, культурні цінності, суспільні процеси та особливості національного мислення. У першій чверті XXI ст. американська англійська активно поповнюється новими фразеологізмами, що виникають під впливом цифрових технологій, соціальних мереж, бізнесу, політики, масової культури та глобалізаційних процесів. Це зумовлює необхідність їх системного дослідження, семантичної класифікації та зіставлення з британською фразеологією.

Проблеми англійської фразеології досліджували С. Фернандо [8], Р. Мун [11], А. Кові [7], Дж. Лакофф [10], Р. Глейзер [9], О. Селіванова [6] та А. Максимова [1–5]. Проте сучасні американські фразеологізми першої чверті XXI ст., їхні семантичні особливості, походження та співвідношення з британською фразеологією залишаються недостат-

ньо вивченими, що визначає актуальність цього дослідження.

Метою дослідження є комплексний аналіз американських фразеологізмів першої чверті XXI ст., визначення їхніх семантичних особливостей, походження та зіставлення зі спільними британсько-американськими і власне британськими фразеологічними одиницями.

Для досягнення поставленої мети визначено такі **завдання**: проаналізувати сучасні американські фразеологізми за семантичними ознаками; визначити їх походження; здійснити порівняльний аналіз американських, спільних британсько-американських та британських фразеологізмів американської англійської; охарактеризувати особливості американської англійської мови крізь призму сучасної фразеології.

Об'єктом дослідження є сучасна американська фразеологія англійської мови.

Предметом дослідження є семантичні, структурні, стилістичні та лінгвокультурні особливості сучасних американських фразеологізмів, а також їх співвідношення зі спільним британсько-американським та британським фразеологічним фондом.

Виклад основного матеріалу. Американська англійська на початку XXI ст. стала провідним різновидом англійської мови у світовому інформаційному просторі. Її поширення зумовлене розвитком міжнародної економіки, політики, науки, цифрових технологій, соціальних мереж та масової культури. Унаслідок цього словниковий склад американської англійської постійно поповнюється новими лексичними й фразеологічними одиницями, які відображають актуальні суспільні процеси та зміни в мовній картині світу.

Сучасні американські фразеологізми репрезентують цінності, пріоритети та особливості світогляду американського суспільства. Вони активно функціонують не лише в повсякденному мовленні, а й у політичному, економічному, діловому, медійному та цифровому дискурсах. На відміну від традиційних паремій значна частина новітніх американських фразеологізмів характеризується високою динамічністю, розмовною експресивністю та здатністю швидко реагувати на суспільні зміни.

Американська фразеологія сучасної англійської мови тісно пов'язана з британською фразеологічною традицією. Частина фразеологічних одиниць є спільною для обох національних варіантів англійської мови, тоді як інші виникли безпосередньо у США під впливом історичних, культурних, соціальних і політичних чинників. Це дає підстави виокремити три групи фразеологічних одиниць: американізми (*American Phraseological Units*), спільні британсько-американські фразеологізми (*Shared British-American Phraseological Units*) та британські фразеологізми (*British Phraseological Units*).

Матеріалом дослідження стали 510 сучасних фразеологічних одиниць, зафіксованих у сучасних англомовних словниках і корпусах англійської мови. Аналіз засвідчив, що близько 50 одиниць належать до власне американських фразеологізмів, сформованих під впливом американської культури, бізнесу, спорту, політики, засобів масової інформації та цифрової комунікації. Для цих одиниць характерні висока частотність уживання, розмовна спрямованість, емоційна виразність та здатність швидко адаптуватися до суспільних змін.

Проведений семантичний аналіз дав змогу класифікувати американські фразеологізми за такими тематичними групами: навчання та інтелектуальна діяльність; робота, бізнес і управління; фінанси та матеріальний добробут; емоційний і психологічний стан; спілкування та міжособистісні відносини; прийняття рішень і досягнення мети; повсякденне життя. Такий розподіл свідчить про антропоцентричний характер сучасної американської фразеології та її безпосередній зв'язок із реаліями життя американського суспільства.

Наступним кроком доцільно відредагувати опис семантичних груп американських фразеологізмів, щоб він мав єдиний академічний стиль і відповідав вимогам наукової статті.

Найчисельнішу групу американських фразеологізмів становлять одиниці, пов'язані з *навчанням та інтелектуальною діяльністю* (*hit the books, wrap your head around something, pick someone's brain*). Ці фразеологізми відображають важливість освіти, професійного розвитку, набуття знань і обміну досвідом, що є характерною рисою американської мовної картини світу.

Вагоме місце посідають *робота, бізнес та управління* (*call the shots, get the ball*

rolling, drop the ball, go the extra mile, pass the buck, beat the clock, ahead of the curve). Такі фразеологізми репрезентують орієнтацію американського суспільства на ефективність, відповідальність, конкурентоспроможність, лідерство та досягнення високих результатів.

Окрему семантичну групу становлять фразеологізми, пов'язані з *фінансами та матеріальним добробутом* (*bring home the bacon, cost an arm and a leg, hit the jackpot, a dime a dozen*). Вони характеризують матеріальне становище людини, оцінку вартості, фінансовий успіх, прибуток або економічні труднощі, що відображає значущість матеріального благополуччя в американській культурі.

Висока інтенсивність професійної діяльності та швидкий темп життя сприяли появі значної кількості фразеологізмів, які описують *емоційний та психологічний стан людини* (*hang in there, feel under the gun, hit rock bottom, go bananas*). Такі одиниці передають переживання, стрес, утрату контролю, емоційне виснаження або, навпаки, психологічну підтримку та здатність долати труднощі.

Помітне місце займають фразеологізми, що характеризують *спілкування та міжособистісні відносини* (*on the same page, read the room, throw someone under the bus, not a big deal, your guess is as good as mine, up to you*). Вони відображають важливість ефективної комунікації, взаєморозуміння, співпраці, відповідальності та соціальної взаємодії.

До окремої тематичної групи належать фразеологізми, пов'язані з *прийняттям рішень та досягненням мети* (*take the plunge, go out on a limb, give it a shot, go the distance, learn the hard way*). Вони репрезентують готовність до ризику, наполегливість, самостійність, здобуття життєвого досвіду та прагнення до успіху.

Найменшу групу становлять фразеологізми, що характеризують *повсякденне життя* (*take a rain check, get a move on, keep your head above water, make waves, the sky's the limit*). Ці одиниці широко функціонують у розмовному мовленні та описують типові життєві ситуації, повсякденну поведінку й ставлення людини до різних подій.

Проведений аналіз засвідчив, що сучасні американські фразеологізми насамперед відображають такі базові цінності американського суспільства, як освіта, професійна самореалізація, підприємництво, матеріальний добробут, індивідуальна відповідальність, ефективна комунікація та досягнення поставленої мети.

Структурний аналіз американських фразеологізмів засвідчив переважання дієслівних фразеологічних словосполучень, зокрема *hit the books, call the shots, go the extra mile, get the ball rolling*. Це пояснюється прагматичною спрямованістю американської англійської мови, у якій домінують мовні засоби, що позначають дію, активність та досягнення конкретного результату.

Стилістичний аналіз свідчить, що сучасні американські фразеологізми ґрунтуються переважно на переносному значенні слів та різноманітних засобах образності.

В американізмах утілено прагнення до успіху, підприємливість, індивідуалізм, конкурентність, відповідальність, готовність до ризику та орієнтацію на досягнення конкретного результату.

Для нашого дослідження доцільною є тематична (семантична) класифікація спільних британсько-американських фразеологізмів, серед яких.

доцільно виділити такі групи: людина та її фізичний стан; емоції та почуття; мислення, знання та спілкування; праця, навчання та професійна діяльність; успіх, невдача та життєві досягнення; міжособистісні стосунки; час; гроші та матеріальне становище; природа та навколишній світ; ризик, труднощі та подолання перешкод; мораль, життєва мудрість і народний досвід. Така класифікація свідчить про антропоцентричний характер спільної англомовної фразеології. Серед 510 американських фразеологізмів виявилося 435 спільних британсько-американських фразеологізмів, які водночас функціонують у Великобританії та США.

Найчисельнішою є група «**Людина та її фізичний стан**» (*under the weather, fit as a fiddle, sleep like a log*). Ці фразеологізми описують фізичне здоров'я, самопочуття, життєву енергію та процес відновлення людини.

Важливе місце посідає група «**Емоції та почуття**» (*on cloud nine, over the moon, feel blue, get cold feet, break someone's heart, see red*). Фразеологізми цієї групи передають широкий спектр емоційних станів – від радості й захоплення до страху, тривоги, смутку чи розчарування.

До групи «**Мислення, знання та спілкування**» належать одиниці *read between the lines, hit the nail on the head, speak your mind, ring a bell, know by heart*. Вони характеризують інтелектуальну діяльність людини, процес пізнання, пам'ять, мовленнєву взаємодію та особливості комунікації.

Значний пласт становлять фразеологізми тематичної групи «**Праця, навчання та професійна діяльність**» (*hit the books, burn the midnight oil, go the extra mile, work your fingers to the bone, make ends meet, call it a day*). Ці одиниці відображають працьовитість, професійну відповідальність, наполегливість у навчанні та прагнення досягати поставленої мети.

До тематичної групи «**Успіх, невдача та життєві досягнення**» належать *miss the boat, hit the jackpot, back to square one, throw in the towel, go from strength to strength*. Вони характеризують різні етапи досягнення успіху, втрату можливостей, невдачі, поразки та особистісний розвиток.

Фразеологізми групи «**Міжособистісні стосунки**» (*see eye to eye, give someone a hand, meet someone halfway, give someone the cold shoulder, stand your ground*) репрезентують взаємодію між людьми, співпрацю, підтримку, взаєморозуміння, конфлікти та особливості соціальної поведінки.

Група «**Час**» (*once in a blue moon, time flies, at the eleventh hour, every now and then, from time to time*) характеризує часові відношення, тривалість подій, своєчасність виконання дій та швидкоплинність часу.

До групи «**Гроші та матеріальне становище**» належать *cost an arm and a leg, cost a fortune, make ends meet, save for a rainy day, a penny saved is a penny earned*. Вони відображають матеріальне становище людини, фінансові труднощі, прибутки, витрати, ощадливість та економічну поведінку.

Фразеологізми тематичної групи «**Природа та навколишній світ**» ґрунтуються на образах природи та природних явищ, які використовуються для осмислення життєвих ситуацій і людського досвіду.

Група «**Ризик, труднощі та подолання перешкод**» репрезентує складні життєві ситуації, готовність до ризику, відповідальність за власні рішення та здатність долати труднощі.

Окрему тематичну групу становлять фразеологізми «**Мораль, життєва мудрість і народний досвід**» (*actions speak louder than words, better late than never, practice makes perfect, honesty is the best policy, look before you leap, you reap what you sow, Rome wasn't built in a day*). Ця група представлена переважно прислів'ями та приказками, які відображають морально-етичні цінності, життєві принципи та культурні традиції англомовного суспільства.

Серед спільних британсько-американських фразеологізмів є дієслівні фразеологічні словосполучення (*hit the books, go the extra mile, make ends meet, give someone a hand*), які характеризуються високою частотністю вживання та прагматичною спрямованістю. Значну групу становлять предикативні конструкції (*time flies, actions speak louder than words*), що передають завершені судження або узагальнені висновки. Важливе місце посідають прислів'я та приказки (*better late than never, practice makes perfect, nothing ventured, nothing gained*), які відображають життєвий досвід і морально-етичні цінності англомовного суспільства.

Більшість цих фразеологізмів сформувалася ще до остаточного розмежування британського й американського варіантів англійської мови або поширилася внаслідок їх тривалої мовної взаємодії. Наявність значного масиву таких одиниць підтверджує спільність історичного розвитку англійської мови та єдність англомовного мовного простору, попри існування національно-культурних особливостей британської й американської англійської.

Проведений аналіз засвідчив, що спільний британсько-американський фразеологічний фонд охоплює практично всі сфери життєдіяльності людини. Найбільш продуктивними є групи, пов'язані з емоціями, комунікацією, працею, міжособистісними відносинами та моральними цінностями, що підтверджує антропоцентричний характер сучасної англійської фразеології.

До групи B*ritish Phraseological Units* належать 25 фразеологічних одиниць, що функціонують в американській англійської та зберігають виразну британську національно-культурну специфіку. До таких одиниць належать *a storm in a teacup, take something with a grain of salt, not see the wood for the trees* та ін. Незважаючи на відносно невелику кількість, ці фразеологізми є важли-

вими маркерами британської лінгвокультури та історичного розвитку англійської мови.

Проведений аналіз дав змогу виокремити п'ять основних тематичних груп британських фразеологізмів, які функціонують у сучасній американській англійській: повсякденне життя і побут; народна мудрість і прислів'я; характеристика людини та її поведінки; комунікація і мислення; оцінка ситуацій.

Структурний аналіз показав, що британські фразеологізми представлено різними типами конструкцій. Найпоширенішими є дієслівні словосполучення (*find your feet, come to the point*), прислів'я (*waste not, want not; make hay while the sun shines*), компаративні конструкції (*as right as rain*) та іменникові фразеологізми (*a sticky wicket, a cock-and-bull story*).

На відміну від американізмів серед британських одиниць значно більшу частку становлять прислів'я, приказки та традиційні паремії, що відображають багатовіковий культурний досвід британського суспільства.

Висновки і перспектива подальших розвідок у даному напрямі. Основу американської англійської становлять американізми, спільні британсько-американські фразеологізми і британські фразеологізми. У першій половині XXI ст. почали з'являтися перспективні інноваційні вирази, які у перспективі можуть перетворитися на американські фразеологізми. На основі аналізу корпусу, що налічує 510 фразеологічних одиниць, виокремлено три основні групи: *American Phraseological Units* (50 американізмів), *Shared British-American Phraseological Units* (435 спільних фразеологізмів) *та British Phraseological Units* (25 британських фразеологізмів, які використовуються у США).

Установлено, що американізми відображають особливості американської мовної картини світу, цінності сучасного суспільства, розвиток бізнесу, цифрових технологій, спорту, політики та масової культури.

Перспективу подальших наукових досліджень убачаємо у розширенні корпусу сучасних американських фразеологізмів, дослідженні особливостей їх функціонування в різних типах дискурсу (медійному, політичному, діловому, художньому та цифровому), а також у зіставному аналізі американської фразеології з фразеологічними системами інших варіантів англійської мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Максимова А. Алгоритми дослідження фразеологізмів англійської мови у XXI столітті. Причорноморські філологічні студії. 2025. № 7. С. 75–79. DOI: https://doi.org/10.32782/bsps-2025.7.11
2. Максимова А. Концептуалізація підходів та методів дослідження американських фразеологізмів. Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Філологія. 2024. № 4(14). С. 55–60. DOI: https://doi.org/10.32689/maup.philol.2024.4.9
3. Максимова А. Методологічне підґрунтя дослідження фразеологізмів американської англійської. Причорноморські філологічні студії. 2024. № 5. С. 57–62. DOI: https://doi.org/10.32782/bsps-2024.5.10
4. Максимова А. Передумови формування та еволюція фразеологізмів англійської мови. Актуальні проблеми філології та перекладознавства. 2023. № 29. С. 46–49.
5. Максимова А. Я. Порівняльний аналіз американських фразеологізмів. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія «Філологія. Журналістика». 2024. Т. 35(74). № 5. Ч. 1. С. 232–236.
6. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава : Довкілля-К, 2008. 712 с.
7. Cowie A. P. Phraseology: Theory, Analysis, and Applications. Oxford : Clarendon Press, 1998. 258 p.
8. Fernando C. Idioms and Idiomaticity. Oxford : Oxford University Press, 1996. 184 p.
9. Gläser R. The Stylistic Potential of Phraseological Units in the Light of Genre Analysis. Phraseology. Oxford : Oxford University Press, 1998. P. 125–143.
10. Lakoff, G., & Johnson, M. Metaphors We Live By. Chicago : University of Chicago Press, 2008. 308 p.
11. Moon R. Fixed Expressions and Idioms in English. Oxford : Clarendon Press, 1998. 338 p.

REFERENCES

1. Maksymova, A. (2025). Alhorytmy doslidzhennia frazeolohizmiv anhliiskoi movy u XXI stolitti [Algorithms for the study of English phraseological units in the twenty-first century]. *Prychornomorski filolohichni studii*, (7), 75–79. [in Ukrainian].
2. Maksymova, A. (2024). Kontseptualizatsiia pidkhodiv ta metodiv doslidzhennia amerykanskykh frazeolohizmiv [Conceptualization of approaches and methods for the study of American phraseological units]. *Naukovi pratsi Mizhrehionalnoi Akademii upravlinnia personalom. Filolohiia*, (4), 55–60. [in Ukrainian].
3. Maksymova, A. (2024). Metodolohichne pidgruntia doslidzhennia frazeolohizmiv amerykanskoi anhliiskoi [Methodological foundations for the study of American English phraseological units]. *Prychornomorski filolohichni studii*, (5), 57–62. [in Ukrainian].
4. Maksymova, A. (2023). Peredumovy formuvannia ta evoliutsiia frazeolohizmiv anhliiskoi movy [Prerequisites for the formation and evolution of English phraseological units]. *Aktualni problemy filolohii ta perekladoznavstva*, (29), 46–49. [in Ukrainian].
5. Maksymova, A. Ya. (2024). Porivnialnyi analiz amerykanskykh frazeolohizmiv [Comparative analysis of American phraseological units]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Seriia: Filolohiia*. Zhurnalistyka, 35(74), Part 1, 232–236. [in Ukrainian].
6. Selivanova, O. O. (2008). Suchasna linhvistyka: napriamy ta problemy [Modern linguistics: Directions and problems]. Dovkillia-K.
7. Cowie, A. P. (1998). Phraseology: Theory, analysis, and applications. Clarendon Press.
8. Fernando, C. (1996). Idioms and idiomaticity. Oxford University Press.
9. Gläser, R. (1998). The stylistic potential of phraseological units in the light of genre analysis. In A. P. Cowie (Ed.), Phraseology: Theory, analysis, and applications (pp. 125–143). Oxford University Press.
10. Lakoff, G., & Johnson, M. (2008). Metaphors we live by. University of Chicago Press.
11. Moon, R. (1998). Fixed expressions and idioms in English: A corpus-based approach. Clarendon Press.

Дата першого надходження статті до видання: 25.07.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 24.08.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 03.11.2026